

МИНИСТЕРСТВО НА НАУКАТА И ОБРАЗОВАНИЕТО

**ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ
ПО ЦИКЪЛ „ФИЛОСОФИЯ“**

28 май 2015 г., Вариант 1

Отговорите на задачите от 1. до 30. вкл. Отбелязвайте в листа за отговори!

1. Емоционално интелигентно постъпва човек, който:

- А) съобразява поведението си със своите емоции и с емоциите на другия
- Б) не се интересува от чувствата, които другият изпитва към него
- В) изказва максимално откровено чувствата си към другия
- Г) не се влияе от чувствата, когато общува с други хора

2. Кои от изброените понятия са основни за хуманистичната психология?

- А) среда, стимул, реакция
- Б) нужда, потребност, мотив
- В) свобода, смисъл, творчество
- Г) усещане, възприятие, мислене

3. Коя психология изучава основно познавателните процеси?

- А) възрастовата психология
- Б) когнитивната психология
- В) социалната психология
- Г) личностната психология

4. Хуманистичните психолози твърдят, че човешката природа по същността си е:

- А) егоистична
- Б) добра
- В) лоша
- Г) разрушителна

5. Кое от следните направления не е психологическо?

- А) херменевтика
- Б) психоанализа
- В) бихевиоризъм
- Г) гещалтпсихология

6. С термина „Сврѣх-Аз“ Фройд назовава:

- А) социалните забрани и норми
- Б) безсъзнателната част на човешката психика
- В) фантазията на човека
- Г) сънищата на човека

7. Логическият квадрат изразява:

- А) общата сума на съжденията
- Б) презрението на екзистенциалната философия към логиката
- В) отношенията между различните съждения по количество и качество
- Г) неспособността на дедукцията да доведе до ново знание

8. Кое от изброените НЕ е логически закон?

- А) законът за непротиворечието
- Б) законът за тъждеството
- В) законът за изключеното трето
- Г) законът за запазване на енергията

9. Каква логическа грешка се съдържа в дефиницията „Тролейбусите са средство за градски транспорт на основата на електричество”?

- А) тавтология
- Б) противоречива дефиниция
- В) широка дефиниция
- Г) тясна дефиниция

10. Коя от изброените двойки включва кръстни понятия?

- А) спортист и футболист
- Б) палма и дърво
- В) ученик и спортист
- Г) обувка и чехъл

11. Законът за двойното отрицание гласи, че:

- А) две противоречащи си съждения не могат да бъдат едновременно истинни
- Б) две противоречащи си съждения не могат да бъдат едновременно неистинни
- В) ако едно съждение влече своето отрицание, то е неистинно
- Г) отрицанието на онова, което е отречено, води до неговото утвърждаване

12. Кое от посочените твърдения е импликация?

- А) „Всички хора имат права и задължения.“
- Б) „Всички богове са смъртни или безсмъртни.“
- В) „Ако Сократ е човек, то той е смъртен.“
- Г) „Иван Вазов не заемал постове министър-председател и министър на финансите.“

13. Морално отговорен може да бъде само човек, който е:

- А) свободен да избира
- Б) навършил 18 години
- В) добре информиран
- Г) принуден от обстоятелствата

14. Принципът на утилитаризма постановява, че добро е:

- А) онова, което принася полза на най-важните хора в обществото
- Б) онова, което е продиктувано от добри намерения, без оглед на последствията
- В) онова, което принася някаква, макар и малка, полза на възможно най-много хора
- Г) онова, което принася най-голяма полза на най-голям брой хора

15. Кое от следните твърдения изразява становището на Аристотел за добродетелта?

- А) „Добродетелта е тъждествена с дълга.“
- Б) „Добродетелта се намира в света на идеите.“
- В) „Добродетелта се определя от постигнатото удоволствие.“
- Г) „Добродетелта е златната среда между две крайности.“

16. Кое от следните твърдения НЕ се отнася за моралните норми?

- А) „Те се поддържат от общественото мнение.“
- Б) „Те изразяват представите на хората за добро и зло.“
- В) „Те се приемат от държавните и административни органи.“
- Г) „Те регулират човешкото поведение.“

17. Според епикурейската етика:

- А) хората трябва да се страхуват от смъртта
- Б) хората трябва да служат на другите
- В) удоволствието е път към щастието
- Г) насладата е задължителна

18. Сенека е от школата на:

- А) хедонистите
- Б) стоиците
- В) епикурейците
- Г) неоплатониците

19. Общественият договор е:

- А) официален документ, подписан от правителството
- Б) договор за обществена поръчка
- В) идея, която обяснява произхода на държавата
- Г) договорът за присъединяване на Република България към ЕС

20. Едновременно право и задължение на българските граждани е:

- А) да изучават и ползват българския език
- Б) да говорят на майчиния си език
- В) да гласуват на общински избори след навършване на 18 години
- Г) да се грижат за възрастните си родители

21. Правомощията на Конституционния съд се определят от:

- А) Министерския съвет
- Б) Главния прокурор
- В) Конституцията на Република България
- Г) Президента

22. Върховен главнокомандващ на Република България е:

- А) началникът на Генералния щаб
- Б) министър-председателят
- В) президентът
- Г) министърът на отбраната

23. Главната задача на Организацията на обединените нации (ООН) е да:

- А) поддържа международния мир и сигурност
- Б) се грижи за опазването на икономическите права
- В) води войни
- Г) се грижи за културното наследство

24. Посочете НЕВЯРНОТО твърдение:

- А) „В модерната държава важи само обичайното право.“
- Б) „Правният обичай е източник на правото.“
- В) „Законът е източник на правото.“
- Г) „Равенството пред закона е основен принцип на правовата държава.“

25. При детерминизма трудно се решава въпросът за:

- А) причинността
- Б) съществуването на физическа реалност
- В) отношението между част и цяло
- Г) свободата на волята

26. Важна част от философията на Платон е:

- А) идеята за приоритета на индуктивния метод
- Б) идеята за удоволствието като цел на човешкия живот
- В) идеята за атомите
- Г) идеята за безсмъртието на душата

27. Противоположното на „космос“ е:

- А) полис
- Б) хаос
- В) логос
- Г) етос

28. Според Кант пространството и времето са:

- А) две от измеренията на космоса
- Б) относителни в зависимост от скоростта и гравитацията
- В) форми на сетивността
- Г) празни вместимости, в които съществуват предметите

29. Във философията екзистенцията може да се определи като:

- А) наследствено заболяване
- Б) любов към хората
- В) човешка участ и свобода
- Г) историческа закономерност и зависимост

30. Кое знание се определя като „емпирично“ във философията?

- А) основано на вярата
- Б) основано на интуицията
- В) основано на опита
- Г) основано на разума

Отговорите на задачи от 31. до 38. вкл. Запишете в свитъка за свободните отговори!

31. Запишете в свитъка за свободните отговори имената на двама представители на емпиризма във философията

32. Изберете три специални правомощия, за които е необходимо свикването на Велико народно събрание на Република България:

избор на ново народно събрание; приемане на нова конституция; свикване на референдум; избиране и освобождаване на министър-председателя; промени в територията на държавата; промяна на формата на държавното устройство; ратифициране на договори, които съдържат финансови задължения за държавата; обявяване на война и сключване на мир

33. В свитъка със свободните отговори посочете кои твърдения са верни и кои не:

- 1. Скептицизмът представлява вяра в познаваемостта на света.*
- 2. За епикурейците смислен е животът без страдание.*
- 3. За Августин човешкото съществуване предшества същността.*
- 4. Философията на Фридрих Ницше се свързва с идеите за свръхчовека.*

34. На всяко едно от твърденията съответства една от следните етически теории – утилитаризъм, хедонизъм или деонтология. Отбележете в свитъка със свободни отговори коя теория на кое твърдение съответства:

- 1. Всичко е добро, когато завършва добре.*
- 2. За да е добра една постъпка, е достатъчна единствено добрата воля да се постъпва съобразно моралния закон, независимо от крайния резултат.*
- 3. Добро е всичко онова, което ти носи повече удоволствия отколкото страдания.*

Прочетете текста и изпълнете задачите към него (от 35. до 38. включително)

„Четенето, четенето на една книга е утопично начинание – като всички останали специфично човешки занимания. Наричам утопично всяко действие, чийто първоначален замисъл не може да бъде постигнат в хода на неговото изпълнение и трябва да се задоволи с приближения, противоречащи по същността си на заченалото ги намерение. Така „четенето“ поначало оповестява проекта да се разбере един текст изцяло. Добре, но това не е възможно. Единствено постижимо е след голямо усилие да извлечем повече или по-малко от онова, което текстът се домогва да каже, да сподели, да заяви. Винаги обаче ще се запази един „нечетлив“ излишък. И обратно, има вероятност докато правим това усилие мимоходом да прочетем в текста, тоест да разберем неща, които авторът не е „пожелал“ да каже и въпреки това ги е „казал“, разкрил ни ги е неволно, нещо повече – пряко решимостта на волята си. Тази двойна обусловеност на всяко изказване, толкова странна и противоречива, намира своята формула в два принципа (...), които звучат така:

- 1. Всяко изказване е с недостиг – казва по-малко от това, което иска.*
- 2. Всяко изказване е с излишък – дава да се разбере повече, отколкото е било намерението.*

(...)

Може да изглежда странно, но не и съмнително: за да разберем какво някой е искал да каже, трябва да знаем много повече от това, което е искал да каже, и да знаем

за автора повече, отколкото самият той е знаел.

(...)

Преди да се разбере каквото и да е конкретно изказване, е нужно да се схване ясно „за какво се касае“ в това изказване и „на какво се играе.“

Хосе Ортега-и-Гасет, Що е четене?

35. Отговорете с „да“ или „не“ на следните две твърдения:

- 1. Най-важният въпрос в този текст е значението на понятието „утопия“.**
- 2. Четенето е действие, което постига целта си само приблизително и никога окончателно.**

36. Каква е целта на четенето и в какво се състои усилието при четене?

37. Какво представлява двойната обусловеност при разбирането на изказванията и защо целта на четенето е непостижима?

38. Прочетете внимателно последното изречение от текста. Демонстрирайте тезата на Ортега-и-Гасет с помощта на твърдението: „На Шипка всичко е спокойно“. Посочете два случая, при които в зависимост от контекста и от читателите изказването може да се разбира по два различни начина.

В свитъка за свободните отговори напишете философско есе по един от зададените фрагменти!

- 1. „Езикът облича мисълта. И то така, че по външната форма на дрехите не може да се заключи за формата на облечените мисли.“**

Лудвиг Витгенщайн

- 2. „Цената и величието на истинската добродетел са в лекотата, ползата и удовлетворението при нейното изпълнение.“**

Мишел дьо Монтен

- 3. „Няма личност, ако липсва способност за страдание.“**

Николай Бердяев

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО

цикъл „Философия” –

ВАРИАНТ № 1

КЛЮЧ С ВЕРНИТЕ ОТГОВОРИ

Въпрос №	Верен отговор	Брой точки
1.	А	1
2.	В	1
3.	Б	1
4.	Б	1
5.	А	1
6.	А	1
7.	В	1
8.	Г	1
9.	В	1
10.	В	1
11.	Г	1
12.	В	1
13.	А	1
14.	Г	1
15.	Г	1
16.	В	1
17.	В	1
18.	Б	1
19.	В	1
20.	А	1
21.	В	1
22.	В	1
23.	А	1
24.	А	1
25.	Г	1
26.	Г	1
27.	Б	1
28.	В	1
29.	В	1
30.	В	1

Задача 31 – 2 точки

Френсис Бейкън, Джон Лок, Дейвид Хюм...

Задача 32. – 4 точки

1. Приемане на нова конституция
2. Промени в територията на държавата

3. Промяна на формата на държавно устройство

Задача 33. – 4 точки

1. - не
2. - да
3. - не
4. - да

Задача 34. – 6 точки

1. Утилитаризъм
2. Деонтология
3. Хедонизъм

Задача 35. - 3 точки

1. Не
2. Да

Задача 36. – 4 точки

1. Разбирането на един текст изцяло. (Или: ”четенето“ поначало оповестява проекта да се разбере един текст изцяло“).
2. В това „да извлечем повече или по-малко от онова, което текстът се домогва да каже“. (отговорът може да е различен по форма, но не и по смисъл)

Задача 37. – 6 точки

1. Читателят разбира изказването частично (принцип на недостига). Едновременно с това той разбира повече от това, което авторът е имал намерение да разкрие в изказването (принцип на излишъка).
2. Защото целта на четенето е разбирането „изцяло“, докато ние винаги разбираме едновременно повече и по-малко от вложеното в текста.

Отговорите могат да са различни по форма, но не и по смисъл.

Задача 38. - 6 точки

Един историк може да интерпретира твърдението като исторически факт – съдържанието от телеграмите на ген. Радецки. Един турист или шофьор може да интерпретира твърдението като метеорологична или пътнотранспортна информация в настоящ момент. Трети би могъл да интерпретира твърдението като успокоителна фраза, без да е наясно с произхода ѝ.

Възможни са различни отговори. Важно е да са посочени две различни интерпретации.

КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНКА НА ФИЛОСОФСКО ЕСЕ (35 точки)

1. Ниво на разпознаване на философската проблематика (философските проблеми), заложена/и във фрагмента – до **5** точки;
2. Ниво на философска осмисленост и интерпретация на проблемите – до **10** точки;
3. Ниво на употреба и владене на логическия и понятиен инструментариум при формулиране на позиция и излагане на аргументация в нейна подкрепа – до **10** точки;
4. Степен на самостоятелност при тълкуването на проблема във фрагмента – до **7** точки;
5. Ниво на езикова и стилистична култура – до **3** точки